

Poznań, 20. 03. 2010 r.

List otwarty w sprawie nowelizacji ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej

Instytut Pamięci Narodowej, którego głównym celem stało się badanie najnowszej historii Polski, w tym zwłaszcza zbrodni nazistowskich i komunistycznych na narodzie polskim został utworzony dopiero po 10 latach od odrodzenia się niepodległej Rzeczypospolitej. Struktury Instytutu, jego rady naukowe i zasady powoływania kierownictwa zostały tak skonstruowane, żeby instytucja ta była niezależna od doraźnych interesów różnych sił politycznych. Zaowocowało to m. in. szerokimi i obiektywnymi badaniami najnowszej historii Polski, szczególnie życia politycznego, społecznego i gospodarczego z okresu rządów komunistycznych, a opublikowane dotąd materiały, dokumenty i opracowania stały się ważną przesłanką dla możliwości moralnego osądu osób życia publicznego niezależnie od umiejscowienia na scenie politycznej tamtego i obecnego czasu. Rezultaty tych badań musiały doprowadzić do ujawnienia niewygodnych i nagannych moralnie zachowań i postaw także ludzi związanych z opozycją antykomunistyczną, osób, które nierzadko były kreowane na autorytety moralne. Tego rodzaju działania stanowią ważny element oczyszczania życia publicznego i uczciwego rozliczania z przeszłością.

Uczciwe, w duchu prawdy, zmierzenie się z tą trudną przeszłością jest fundamentem moralnego ładu społecznego i warunkiem autentycznej demokracji. Część elit z lęku przed konsekwentnym ujawnianiem prawdy lub dla doraźnych celów politycznych rozpętała nagonkę na Instytut Pamięci Narodowej, dążąc do jego likwidacji lub ograniczenia jego działalności czy wprost do przejęcia politycznej kontroli nad jego funkcjonowaniem i celami badawczymi.

Takie są - naszym zdaniem - przesłanki uchwalonej przez Sejm RP nowelizacji ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej. Wejście w życie nowelizacji tej ustawy będzie oznaczało, że Polska jako jedyny kraj byłego bloku komunistycznego pozbawi się możliwości uczciwego rozrachunku z przeszłością i budowania swoich elit politycznych wolnych od ludzi, którzy splamili się niegodną współpracą z służbami bezpieczeństwa totalitarnego państwa.

Szczególne niepokój w znowelizowanej ustawie budzą:

1. Zmiana zasad wyboru Prezesa IPN-u, zwykłą większością głosów przez Sejm, co sprawi, iż podstawowym kryterium doboru Prezesa będzie jego spolegliwość wobec większości sejmowej. Dotychczasowy sposób powoływania Prezesa przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej większością 3/5 głosów za zgodą Senatu zmuszał do wypracowania konsensusu głównych sił politycznych i uniezależniał Prezesa i działania Instytutu od bieżących interesów politycznych.

2. Szczególne oburzenie budzi pominięcie oczywistego wymogu pozytywnego przejścia lustracji członków kolegium elektorów i kandydatów do Rady IPN-u, co jest sprzeczne z formułowanym wymogiem spełniania przez nich wysokich walorów moralnych.

3. Największe oburzenie budzi fakt umożliwienia dostępu oficerom i innym pracownikom organów bezpieczeństwa PRL nie tylko do akt ich dotyczących, ale i przez nich wytworzonych w ramach czynności związanych z ich „pracą lub służbą w organach bezpieczeństwa”. To rozwiązanie prawne otwiera szerokie pole do szantażu. Obecna ustawa słusznie to wyklucza. Nie chodzi tu już tylko o „sprawiedliwość dziejową”, ale o fakt, iż oficerowie SB uzyskają możliwość sprawdzenia, jakie materiały się zachowały. Dzięki temu wielu z nich uzyska możliwość szantażowania swoich dawnych informatorów. Nie wiadomo

też, dlaczego pracownicy IPN mieliby poświęcać swój czas, a tym samym też pieniądze podatnika, na kwerendy dla ludzi, którzy służyli totalitaryzmowi.

4. Kuriozalna jest zasada udostępniania oryginałów dokumentów. W dotychczas obowiązującej ustawie mowa jest o kopiach dokumentów, co jest o wiele bardziej rozsądne. Akta IPN wzbudzają wielkie emocje i wiele osób, w tym też niektórzy dawni opozycjoniści, publicznie domagało się zniszczenia, ewentualnie „zabetonowania” (!) akt IPN. Z całą pewnością wiele osób będzie demonstracyjnie niszczyło oryginały dokumentów, bez względu na konsekwencje.

5. Wywołuje zdziwienie usunięcie z obecnej ustawy bardzo ważnego celu badawczego: „opracowania działalności organów bezpieczeństwa państwa” (art. 23 w ust.2 pkt 6).

6. Nie można zaakceptować niepodlegania rygorom ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej pracowników takich instytucji jak cenzura, Urząd ds. Wyznań oraz osób służących w obcych służbach cywilnych i wojskowych (art. 5 ust. 1 pkt 13 i 14 oraz ust. 2).

Z wielkim żalem przyjmujemy, że tak wielu posłów Platformy Obywatelskiej, wywodzących się z ruchu „Solidarność” i opozycji demokratycznej zagłosowało za takimi zmianami w Instytucie Pamięci Narodowej.

Zwracamy się z apelem i serdeczną prośbą do ich Kolegów Senatorów, by w „izbie refleksji” odrzucili tę szkodliwą nowelizację. Ideały prawdy i uczciwości w życiu publicznym, które kierowały naszymi działaniami w tamtym czasie obowiązują także dzisiaj.

Jeśli mimo wszystko parlament uchwali tę nowelizację, zwracamy się do Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Profesora Lecha Kaczyńskiego o jej zawetowanie.

prof. dr hab. Stanisław Alexandrowicz UMK
Krystyna Andrzejewska UAM
prof. dr hab. Marek Andrzejewski Uniwer. Szcz.
dr Róża Antkowiak UAM
prof. dr hab. Wiesław Antkowiak UAM
doc. dr Olgierd Baehr
Mgr inż. Józef Bancewicz Politechnika Poznańska
dr Lidia Banowska UAM
Artur Bazak - redaktor "Teologii Politycznej"
Mgr inż. Krzysztof Bąk
dr Maria Bąk UAM
prof. dr hab. Czesław Błaszak UAM
prof. dr hab. Jacek Błażewicz Politechnika Poznańska
prof. dr hab. Krystyna Boczoń UMed Poznań
prof. dr hab. Władysław Boczoń UAM
dr Mirosław Boruta UP Kraków
prof. dr hab. Sławomir Bralewski Uniwer. Łódzki
prof. dr hab. Piotr Briks Uniwer. Szcz.
dr Szczepan Cofta UMed. Poznań
dr Elżbieta Czarniewska UAM
prof. dr hab. Janusz Czebreszuk UAM
mgr Zbigniew Czerwiński Poznań
prof. dr hab. Jacek Dabert UAM
prof. dr hab. Małgorzata Dąbrowska Uniwer. Łódzki

prof. dr hab. Urszula Dąbbska-Prokop UJ
Artur Dmochowski, twórca TVP Historia
prof. dr hab. Kazimierz Dopierała UAM
mgr Dawid Dudek UAM (doktorant)
mgr Lidia Dudziak Poznań
prof. dr hab. Edward Dutkiewicz UAM
prof. dr hab. Maria Dutkiewicz UAM
mgr Katarzyna Dybciak filolog Warszawa
prof. dr hab. Krzysztof Dybciak UKSW Warszawa
prof. dr hab. Maria Dzielska UJ
dr Tadeusz Dziuba Poznań
prof. dr hab. Wojciech Falkowski Uniwer. Warszawski
prof. dr hab. Jerzy Fedorowski UAM
prof. dr hab. Antoni Florkiewicz Politechnika Poznańska Poznań
prof. dr hab. Tomasz Gąsowski UJ
prof. dr hab. Henryk Gertig Komitet Nauki o Żywieniu PAN
dr Teresa Gertig Poznań
inż. Jerzy Grabus
Krystyna Grabus
prof. dr hab. Maria Grynia Uniwer. Przyrodniczy Poznań
prof. dr hab. Halina Grzmił-Tylutki UJ
dr Jolanta Hajdasz Wyż. Szkoła Umiej. Społ. Poznań
mgr Hanna Hendrysiak Warszawa
mgr Witold Hendrysiak Warszawa
prof. dr hab. Zofia Hryniewiecka-Szyfter UAM
prof. dr hab. Zbigniew Jacyna-Onyszkiewicz UAM
dr hab. Jarosław Jagieła Akademia im. Jana Długosza Częstochowa
mgr Urszula Jagieła psycholog Częstochowa
prof. dr hab. Dobrochna Jankowska UAM
prof. dr hab. Artur Jarmołowicz UAM
mgr inż. Jolanta Jasińska Poznań
prof. dr hab. Tomasz Jasiński UAM
dr Józef Kapusta Instytut Biotechnologii i Antybiotyków Warszawa
mgr Alicja Kasprzyk Poznań
dr Anna Kasprzyk Poznań
dr Henryk Kasprzyk Poznań
mgr Joanna Kasprzyk Poznań
prof. dr hab. Zdzisław Kołaczkowski AWF Poznań
prof. dr hab. Maria Korytowska UJ
prof. dr hab. Edmund Kozal Uniwer. Przyrod. Poznań
prof. dr hab. Henryka Kramarz Uniwersytet Pedagogiczny Kraków
dr Henryk Krzyżanowski UAM
dr Dariusz Kucharski UAM – Stowarzyszenie Warsztaty Idei
dr Agnieszka Kurnik WSFP Kraków
dr Krystyna Laskowicz Poznań
mgr Maria Lewandowska Poznań
prof. dr hab. Ignacy Lewandowski UAM
Bernard Ładysz
prof. dr hab. Leokadia Ładysz
prof. dr hab. Jerzy Marcinek Uniwersytet Przyrodniczy Poznań

dr Piotr Meteniowski UAM
dr Bożena Mikołajczak UAM
prof. dr hab. Stanisław Mikołajczak UAM
prof. dr hab. Krzysztof Moliński University of Life Sciences Poznań
prof. dr hab. Grzegorz Musiał UAM
prof. dr hab. Elżbieta Nowicka UAM
prof. dr hab. Radosław Okulicz-Kozaryn UAM
prof. dr hab. Mirosława Ołdakowska-Kuflowa KUL
Władysław Opiat Poznań
prof. dr hab. Jan Paradysz Uniwersytet Ekonomiczny Poznań
prof. dr hab. Stanisław Paszkowski Uniwersytet Przyrodniczy Poznań
dr inż. Andrzej Pawuła Poznań
mgr inż. Andrzej Pieńkowski
mgr inż. Maria Pieńkowska
dr Ryszard Piotrowicz UAM
prof. dr hab. Jan Prokop czł. koresp. PAU
dr hab. Jan Prostko-Prostyński UAM
Maria Przybylska UAM
prof. dr hab. Andrzej Przyłębski UAM
dr Wiesław Ratajczak UAM
prof. dr hab. Tadeusz Rorat Instytut Genetyki Roślin PAN
dr Lech Różański Poznań
mgr Łukasz Różycki UAM (doktorant)
prof. dr hab. Wojciech Rypniewski PAN Poznań
prof. dr hab. Jan Sadowski UAM
dr hab. Maciej Salamon UJ
prof. dr hab. Jan Skuratowicz UAM
prof. dr hab. Piotr Stalmaszczyk Uniwer. Łódzki
prof. dr hab. Anna Stankowska UAM
prof. dr hab. Wojciech Stankowski UAM
prof. dr hab. Kazimierz Stępczak UAM
prof. dr hab. Eugeniusz Szcześniak UAM
prof. dr hab. Marzena Szmyt Instytut Wschodni UAM
Maciej Szulc Poznań
prof. dr hab. Roman Szulc UMed. Poznań
prof. dr hab. Zofia Szweykowska-Kulińska UAM
prof. dr hab. Henryk Szydłowski UAM
Karol Szyguła Poznań
prof. dr hab. Kazimierz Świrydowicz UAM
mgr Teresa Świrydowicz
dr Radosław Tarasewicz UAM
dr Jerzy Targalski historyk
prof. dr Ewa Thompson University Rice Houston
prof. dr hab. Kazimierz Tobolski UAM
prof. dr hab. Lech Torliński Uniwersytet Medyczny Poznań
dr Witold Tyborowski UAM
prof. dr hab. Andrzej Urbaniak Politechnika Poznańska
prof. dr hab. Maciej Urbanowski UJ
prof. dr. Ryszard Vorbrich UAM
prof. dr hab. Andrzej Waśko UJ

prof. dr hab. Elżbieta Wesołowska UAM
prof. dr hab. Jerzy Wojewoda Politechnika Łódzka
prof. dr hab. Zygmunt Zagórski UAM
mgr Maria Zawadzka Poznań
prof. dr hab. Stefan Zawadzki UAM
mgr Dorota Zdziebkowska Poznań
mgr inż. Tomasz Zdziebkowski
prof. dr hab. Zofia Zielińska Uniwer. Warszawski
prof. dr hab. Maria Ziólek UAM
dr Andrzej Żak Poznań
prof. dr hab. Tadeusz J. Żuchowski UAM
dr Przemysław Żurawski vel Grajewski Uniwersytet Łódzki
prof. dr hab. Radosław Żurawski vel Grajewski Uniwersytet Łódzki